

13. Popovici M; Ivanov V” Politica și principiile strategice de combatere a Hipertensiunii Arteriale în Republica Moldova”, Chișinău, 2003.
14. Progress of CINDI in 2000. Summary of the Country Reports, 2001.
15. Săruță T. Weber M. Ferrari A. „Manual of Hypertension” London, 2002.
16. Свищенко Е., Коваленко В. „ Артериальная гипертензия практическое руководство „Киев, Морюп 2001.
17. Tulchinsky T., Varavicov E. „Noua sănătate publică” Ulysse, Chișinău, 2003.

CONSUMUL ILLICIT DE DROGURI ÎN REPUBLICA MOLDOVA. MĂSURI DE REDRESARE A SITUAȚIEI

Tudor Vasiliev

Școala de Management în Sănătate Publică USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

The illegal drug consumption in Republic of Moldova. Measures of improving the situation

Harm reduction policies and programs are part of a multi-dimensional response to substance use problems that also includes addiction information, prevention and treatment, enforcement, supportive public health and social policies, research and evaluation. Harm reduction has been recognized as one approach along a continuum of interventions to prevent HIV and Hepatices among injecting drug users. The effectiveness of Harm Reduction consist in the reduction of illegal opioid use and injecting risky behavior, the increase of the quality of life, the improvement of health and the reduction of criminality. The Republic of Moldova was having initiated a pilot project Opioid Substitution Therapy (OST) in 2004. The evaluation of the OST program (2007) indicated that OST is effective in the reduction of illegal drug use and increased social adaptation of OST patients. Numbers of patients in OST continually increased and achieved actually 589 persons, more than a quarter of them were included in social rehabilitation programs. Harm reduction is integrated across the service continuum, offering clients and communities an active role in making decisions about substance use that affect their well-being.

Rezumat

Politica și programele harm reduction sunt o parte componentă importantă a unei abordări multisectoriale în ceea ce privește micșorarea consecințelor negative cauzate de consumul drogurilor, incluzând informarea, prevenirea și tratamentul, asistența psihologică și socială, evaluarea și monitorizarea. Programele harm reduction poartă un rol important în profilaxia HIV-infecției, hepatitelor virale printre utilizatorii de droguri intravenos. Metadona este eficace în profilaxia și tratamentul HIV-infecției. Eficacitatea terapiei substitutive condiționează micșorarea consumului drogurilor ilicite, comportamentul deviant, îmbunătățește calitatea vieții și micșorează criminalitatea. În anul 2004, Republica Moldova a inițiat un proiect pilot a terapiei substitutive. Evaluarea acestui proiect, în 2007, a demonstrat eficacitatea terapiei substitutive prin micșorarea consecințelor negative cauzate de consumul de droguri, contribuind la readaptarea socială a persoanelor încadrate în acest program. Numărul pacienților încadrați în terapia substitutivă constituie 589 persoane, mai mult de o pătrime fiind incluși în programele de reabilitare socială. Programele harm reduction sunt o parte componentă a strategiilor de lungă durată ce le oferă clienților posibilitatea de a-și schimba atitudinea față de droguri influențând direct asupra propriei bunăstări.

Flagelul drogurilor prezintă un fenomen din cele mai complexe, profunde și tragice ale lumii contemporane. Circa 200 mln. populație a globului pământesc consumă ilicit droguri (4.8 %), dintre care anual circa 25 mln (0.6%) au probleme de ordin medical, juridic, social legate de

acest consum. Mortalitatea legată de consumul drogurilor (OMS a.2000) constituie 194 mii persoane, dintre care bărbați 149 425 (77%), femei - 44 463 (23%). Cauzele a mortalității sunt supradozarea, SIDA, suicidele, hepatitele și traumele. Răspîndirea acestui fenomen în țara noastră a devenit nu numai o țară de tranzit și depozitare, ci una de producere și consum al drogurilor. Condițiile climatice favorizează creșterea macului opiaceu, care se cultivă pe întreg teritoriul țării. Din el, în condiții casnice sau „laboratoare” se extrage opiumul.

Traficanții și consumul de droguri constituie un pericol grav la adresa umanității, cu repercusiuni dramatice în plan economic și social. Mii de oameni se adaugă anual celor căzuți în prada „morții albe”, mulți din ei fiind pentru societate pierduți, pentru totdeauna. În instituțiile medicale subordonate Ministerului Sănătății Republicii Moldova sunt oficial înregistrate circa 9000 persoane. Cifra reală fiind cu mult mai mare.

Tabelul 1. Distribuția cazurilor noi înregistrate de consum de droguri, Republica Moldova (malul drept al râului Nistru), 2001-2009 (abs.)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Consum de droguri cu dependență	430	317	154	76	119	135	191	210	198
Consum de droguri fără dependență	511	794	994	644	902	895	726	928	935

Tendențele răspîndirii narcomaniei sunt stabile.

Tabelul 2. Structura cazurilor noi înregistrate de consum de droguri cu dependență după drogul utilizat la momentul înregistrării, Republica Moldova (malul drept al râului Nistru), 2001-2009 (%)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Opiacee	90,0	86,1	72,1	78,9	84,0	83,8	87,4	68,1	67,2
Opiacee farmaceutice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0
Cannabis	7,4	9,5	21,4	14,5	8,4	8,5	9,9	30,0	30,9
Barbiturat e+benzodiazepine	0,0	0,6	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,6
Stimulente	1,6	1,6	2,6	2,6	5,0	5,1	1,5	0	0
Altele	0,9	2,2	2,6	3,9	2,5	2,6	2,1	1,4	1,3

Se atestă o transformare a procesului de narcotizare, de la opium injectat (descreștere), la fumatul cînepei, care este în creștere.

Tabelul 3. Distribuția cazurilor noi înregistrate de consum de droguri cu dependență după calea de administrare a drogurilor la momentul înregistrării, Republica Moldova (malul drept al râului Nistru), 2001-2009 (%)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Fumat	7,9	9,5	25,3	15,8	15,1	12,2	12,0	30,9	31,2
Inspirat	0,9	0,6	1,3	3,9	0,0	4,4	1,0	1,0	1,1
Injectare	91,2	88,6	70,8	78,9	83,2	80,0	84,8	67,6	67,2
Per os	0,0	1,3	2,6	1,3	1,7	3,0	2,1	0,5	0,6

Tabelul 4. Numărul de cazuri de HIV înregistrate printre Utilizatorii de Droguri Injectabili, Republica Moldova, 2001-2009 (abs. %)

	Depistați cu HIV	Din ei narcomani	%
2001	232	178	76,7
2002	199	139	69,8
2003	253	138	54,5
2004	329	156	47,4
2005	485	197	40,6
2006	542	196	36,1
2007	731	222	30,4
2008	795	80	11,3
2009	704	86	12,2

Notă: cazuri confirmate ca purtători ai infecției HIV pe Republica Moldova în anul 2009: total – 704, malul drept – 445, malul stîng – 259. Din ei utilizatori de droguri: total – 86, malul drept – 35, malul stîng – 51.

Informarea, schimbul de seringi getabile și terapia substitutivă cu metadonă îmbunătățesc acest indice.

Tabelul 5. Unii indici de activitate al IMSP DRN. Bolnavi tratați de narcomanie, 2002-2009 (abs.)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Narcomani detoxicați	360	252	283	295	313	425	325	256
Centre de reabilitare	-	-	-	-	-	-	210	183
Terapia substitutivă	-	-	5	27	46	210	313	384

Se atestă o creștere a numărului persoanelor care se adresează pentru un tratament antidrog, cu reorientarea de la metode costisitoare din punct de vedere financiar la cele de reabilitare și resocializare cost eficiente.

Ca rezultat al programelor de preîntîmpinare a supradozării, se atestă o scădere a mortalității, în anii 2002-2009 de circa 10 ori, de la 131 cazuri în 2002 pînă la 12 cazuri în 2009.

Amplarea fenomenului depășește sfera cadrului medical și a ordinii de drept, constituind o amenințare pentru economie și sfera socială.

Principalii factori care îi determină pe adolescenți să consume droguri :

- predispoziția genetică;
- tipul de personalitate;
- atitudini și credințe determinate de cultură, religie, vîrstă, sex etc.;
- nivelul de educație, clasă socială, experiență personală;
- gradul de expunere la oferta unei substanțe psihoactive și la condiționarea pozitivă pentru consumul acesteia;
- accesibilitatea drogurilor și a altor substanțe psihotrope pe piața internă.

Adolescenții sunt în căutarea identității emoționale și psihologice, învață să aplice valorile acumulate în copilărie, să-și analizeze rolul lor în societate etc. Acest proces emoțional, uneori tulburător, coincide cu timpul posibilității de afirmare, dar și a vulnerabilității individului.

Deprinderea de droguri nu trebuie privită ca o problemă de voință sau putere de caracter, dar ca o dereglare psihică și somatică, de caracter medico-social. Dependența de droguri este o maladie cronică cu multiple recăderi, combinată cu maladii concomitente (OMS a.2004).

Indiferent de faptul dacă consumă droguri, individul are aceleași drepturi la asistență medicală, socială, învățământ, muncă, reintegrare în societate, ca și alte persoane (OMS a.2004).

În lupta împotriva acestui flagel este foarte importantă elaborarea unei strategii naționale coerente privind problemele drogurilor, unde s-ar avea în vedere coordonarea tuturor factorilor implicați în contracararea multiplelor aspecte ale fenomenului narcomaniei: abuz, producere, aprovizionare, trafic, prevenire și tratament.

Prin aceste strategii, pe termen scurt se preconizează crearea instituțiilor adiacente, dezvoltarea capacității pentru abordarea multisectorală a problematicii drogurilor, unirea tuturor eforturilor organizațiilor cum stăte așa și neguvernamentale menite să combată narcomania și complicațiile ei, iar pe termen lung strategiile vor reduce numărul de persoane care se angajează în consum de droguri. După creșterea capacității structurilor existente și celor create și dezvoltarea serviciilor de educație, informare, prevenire, tratament, reabilitare, activitatea și eficiența structurilor și programelor de combatere a narcomaniei va crește atîngînd rezultatele scontate.

Dependența de droguri este fenomen de mare auzergură prin caracterul său multifactorial, dinamic și schimbător, care efectuează predominant grupul cuprins între 14-35 de ani. Constituie o problemă majoră pentru sănătatea publică, favorizînd mortalitatea în urma supradozării, suicidelor, transmiterea HIV/SIDA, hepatitei virale, tuberculozei, marginalizînd persoana și contribuind la săvîrșirea unor infracțiuni. Procesele care stau la baza dependenței de droguri trebuie considerate ca manifestările unei boli cronice, cu atitudini corecte față de aceste persoane, respectîndu-se drepturile fundamentale ale omului.

Măsurile de prevenire și combatere a traficului, consumul și abuzul de droguri trebuie să se bazeze pe viziunea globală și unitară a problemei. Este foarte important ca persoanele încadrate în activități antidrog să aibă pregătirea profesională corespunzătoare, iar activitățile desfășurate de ei să aibă un caracter permanent.

Respectarea acestor principii și realizarea obiectivelor trasate în perspectivă, pînă la sfîrșitul anului 2010 în Republica Moldova se vor crea și vor fi puse în practică un sistem coordonat de servicii de prevenire și tratament în care vor fi încadrate organizații statale, non-guvernamentale, private care vor implementa strategiile propuse. Aceasta va contribui la eficientizarea programelor de combatere a narcomaniei.

Caracteristicile consumului de droguri în Republica Moldova:

- Răspîndirea fenomenului pe întreg teritoriul țării, extinderea traficului ilicit la nivel național, dar preponderent în municipiile și raioanele de la hotarele republicii.
- Creșterea numărului consumatorilor a macului opiaceu, utilizat intravenos.
- Creșterea numărului de persoane consumatoare de droguri în rîndurile elevilor.

- Răspîndirea consumului de droguri în baruri, discoteci, locuri de distracție, instituțiile superioare de învățămînt.
- Din lipsa surselor financiare consumatorii de droguri s-au prefăcut în distribuitori și invers distribuitorii sunt și consumatori de droguri.
- Creșterea numărului de puncte (laboratoare) unde se pregătesc și se distribuie a drogurilor.

Factorii care determină sau contribuie consumului de droguri

- Lipsa de informare amplă și educare antidrog.
- Acceptarea la nivel de societate a consumului de tutun, alcool și alte droguri.
- Diminuarea supravegherii copiilor de către părinți, precum și lipsa responsabilității și implicării a unora dintre ei.
- Presiunea anturajului și influența la nivel de grupuri de elevi și tineret, „fenomenul străzii”.
- Accesibilitatea primei doze din curiozitate, fapt care determină utilizarea de mai departe a acestora pentru consum.
- Exstinderea rețelelor de trafic ilicit la nivel național.
- Îmbunătățirea situației financiare a unor grupuri sociale „generația pepsi”.
- Situația economico-financiară grea a unor din consumatori care îi face să între în rețele de trafic ilicit.
- Existența unor situații de criză care nu pot fi rezolvate de adolescenți.
- Experiența minimă a autorităților publice locale și societății civile în confruntarea cu o problemă nouă cum este narcomania.

Programele în domeniul prevenirii consumului de droguri

La nivel de stat practic lipsesc programe antidrog care ar fi finanțate din bugetul statului. Chiar și măsurile de combatere a narcomaniei și narcobusinessului în anii 2007-2009 aprobate prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.314 din 17.03.2007 nu au avut acoperire financiară. Activitățile preconizate din acest program au fost acoperite financiar din contul alocațiilor bugetare pentru Ministerele și Departamentele cointeresate în realizarea programului sau din sursele acumulate de la prestările cu plată.

Se implementează programe antidrog numai de către organizațiile guvernamentale și non-guvernamentale care sînt finanțate de organisme internaționale.

Măsurile propuse, ca scop principal au reducerea cererii și ofertei de droguri, diminuarea consumului de produse ilicite, scăderea incidenței bolilor infecțioase și minimizarea consecințelor negative ale narcomaniei, ca mortalitatea în urma supradozării, transmiterea HIV/SIDA, scăderea continuă a ponderii narcomanilor printre HIV infectați, creșterea calității vieții. Precum și cooperarea internațională în transpunerea recomandărilor și metodelor practicate în țările cu o experiență bogată în prevenirea consumului de droguri, tratamentul și reabilitarea narcomanilor.

Obiectivele generale ale programului

- Inițierea și susținerea unor dezbateri publice la nivel național pentru elaborarea unei viziuni comune în domeniul luptei împotriva drogurilor.
- Încurajarea și stimularea tuturor instituțiilor statale și nestatale, asociațiilor și persoanelor fizice care doresc să activeze în domeniul combaterii drogurilor.
- Elaborarea unor criterii al eficacității activităților antidrog în special a celor care au legătură cu începutul consumului și realizarea unor studii privind consumul de droguri. Și anume cazurile noi depistate pe parcursul anului, mortalitatea în urma supradozării sau întrebuițării substanțelor ne pure, ponderea narcomanilor în rîndurile HIV-infecțiilor precum și procentul HIV-infecțiilor în rîndurile narcomanilor ce se droghează pe cale intravenoasă.

- Conștientizarea necesității implementării în țara noastră a metodelor care sînt pe larg răspîndite în întreaga lume, recomandate de ONU și OMS în prevenția, tratamentul, minimizarea riscului persoanelor care consumă droguri.
- Îmbunătățirea relațiilor de interacțiune întregului sistem de sănătate publică, servicii sociale, organizații non-guvernamentale într-o rețea integrată, astfel încît să se asigure utilizarea eficientă a tuturor resurselor existente și să se ofere liberul acces la tratament, unde ar fi inclusă ca etapă și reabilitarea socială a consumatorilor de droguri.
- Îmbunătățirea cadrului legislativ în prevenirea consumului de droguri, armonizîndu-l la tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.
- Asigurarea asistenței medicale calificate persoanelor dependente de droguri în cadrul instituțiilor specializate subordonate Ministerului Sănătății precum și celor private, narcomanilor care se află în penitenciare cu caracter universal, gratuit, profesional.
- Crearea și dezvoltarea unui sistem informațional care ar permite monitorizarea situației legate de consumul de droguri.
- Coordonarea și colaborarea cu alte centre sau servicii medicale pentru tratamentul patologiilor combinate.
- Etapizarea și determinarea nivelului de intervenții în sistemul de asistență medicală și de reabilitare socială a narcomanilor, susținerea reintegrării sociale și în muncă a narcomanilor, inclusiv a celor din penitenciare prin programe speciale de readucere la viață.
- Dezvoltarea continuie a sistemelor informaționale și de educație continuă în domeniul adicțiilor.
- Stimularea accesului dependențelor de droguri la programele de diminuare a consecințelor negative a reconsumului de droguri („harm reduction”).
- Transpunerea în practică a programelor de tratament ambulatoriu cu agoniști ai opiaceelor (metadonă), inclusiv și în cadrul penitenciarelor.

Propuneri și recomandări

În vederea diminuării consecințelor negative cauzate de consumul de droguri este necesară întreprinderea următoarelor măsuri :

1. audierea trimestrială a activităților efectuate și problemelor apărute în cadrul ședințelor Comisiei Interdepartamentale de Combatere a Narcomaniei și Narcobusinessului.
2. definitivarea de structuri și servicii încadrate în combaterea narcomaniei pe baza unor criterii de etapizare și nivel de intervenții determinate de Ministerul Sănătății.
3. înființarea unor Centre antidrog și de reabilitare a narcomanilor, acordarea de sprigin financiar în activitatea lor.
4. susținerea programelor de perfecționare și recalificare profesională pentru medici, profesori și reprezentanți al ONG-urilor.
5. promovarea programelor de tip „harm redaction”-schimb de seringi și truse anti-SIDA.
6. pregătirea profesională a specialiștilor (psihiatru-narcologi, medici de familie, farmaciști) în tratamentul narcomaniei.
7. editarea broșurilor și buchetelor destinate elevilor și tineretului, consumatorilor de droguri de tipul „Să spunem-nu drogurilor”, „Risc minim”.
8. transpunerea în practică a programelor de prevenire a recăderilor în condiții de ambulator al instituțiilor specializate în profilaxia și tratamentul narcomaniei.
9. eficientizarea tratamentului cu metadonă, majorarea accesului persoanelor consumatoare de droguri la terapia substitutivă cu monitorizarea beneficiilor pentru sănătatea publică și scăderea criminalității în instituțiile specializate subordonate Ministerului Sănătății și penitenciarele din republică.
10. elaborarea ghidului metodologic pentru medici, profesori, părinți legate de prevenirea consumului de droguri.

11. realizarea de materiale de prevenire a abuzului de droguri adresate la direct consumatorilor de droguri.

Bibliografie

1. Aceijas, C., Stimson, G. V., Hickman, M. and Rhodes, T., United Nations Reference Group on HIV/AIDS Prevention and Care among IDU in Developing and Transitional Countries (2004), 'Global overview of injecting drug use and HIV infection among injecting drug users', *AIDS* 18 (17), Nov. 19, pp. 2295–303.
2. Buning, E. C., Van Brussel, G. H. and Van Santen, G. (1990), 'The "methadone by bus" project in Amsterdam', *British Journal of Addiction* 85, pp. 1247–50.
3. Canadian AIDS Society (2000), Position statement: harm reduction and substance use. Available at www.cdnaids.
4. Cook, C. (2009), Harm reduction policies and practices worldwide: an overview of national support for harm reduction in policy and practice, International Harm Reduction Association, London.
5. EMCDDA (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction) (2000), Reviewing current practice in substitution treatment, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.
6. EMCDDA (2006), Table NSP-1: Number of syringe provision outlets and number of syringes (in thousands) exchanged, distributed or sold 2003, Statistical bulletin 2006. Available at <http://stats06.emcdda.europa.eu/en/elements/nsptab02-en.html>.
7. UNAIDS (Joint United Nations Programme on HIV/AIDS) (2005a), Intensifying HIV prevention: UNAIDS Policy Position Paper, UNAIDS, Geneva. Available at http://data.unaids.org/publications/irc-pub06/jc1165-intensif_hivnewstyle_en.pdf.
8. United Nations Commission on Narcotic Drugs (2009), Report on the fifty-second session (14 March 2008 and 11–20 March 2009) Economic and Social Council Official Records, 2009: supplement no. 8 — political declaration and plan of action on international cooperation towards an integrated and balanced strategy to counter the world drug problem, United Nations Commission on Narcotic Drugs, Vienna.

ÎNĂSPRIREA LEGISLAȚIEI LEGATĂ DE PREÎNTÂMPINAREA CONDUCERII UNITĂȚILOR DE TRANSPORT ÎN STARE DE EBRIETATE – SALVEAZĂ VIEȚI OMENEȘTI Tudor Vasiliev

Școala de Management în Sănătate Publică USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

The strengthening of the drinking-driving legislation – saves lives

Responses to drinking-driving are in many countries viewed today as constituting at least a partial success story. Far too many people are still killed on the roads, but the material reviewed in this work provides persuasive evidence to show that drinking-driving legislation, when energetically enforced, is a highly effective public policy in terms of injuries averted and lives saved. However, these advances in public policy and the public acceptance of their enforcement have not come in a day; they have been made stepwise, and have been guided and supported by a sustained research effort.

Rezumat

Actualmente, politica de preîntâmpinare a conducerii unităților de transport în stare de ebrietate în multe state poate fi considerată parțial efectivă. Prea multe persoane încă mai decedează în urma accidentelor rutiere, dar materialele examinate în această lucrare ne prezintă